

Toimintakertomus vuodelta 2013

1. Yleistä

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys pyrkii edistämään oikeusnormien ja yhteiskunnallisten ilmiöiden keskinäisen vuorovaikutussuhteen tutkimusta ja sen tulosten hyväksikäyttöä opetuksessa ja päätöksenteossa. Yhdistys kartoittaa oikeustieteiden ja muiden yhteiskuntatieteiden yhteyksiä sekä edistää niiden välistä keskustelua. Tarkoitusta toteutetaan muun muassa antamalla lausuntoja ja kannanottoja, järjestämällä keskustelutilaisuuksia, luentoja ja seminaareja sekä julkaisemalla Oikeus-lehteä. Vuosi 2013 oli yhdistyksen 43. toimintavuosi.

2. Yhdistyksen toimielimet

2.1 Hallitus

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, jonka yhdistyksen vuosikokous valitsee vuodeksi kerrallaan. Vuonna 2013 hallitukseen kuuluivat puheenjohtaja YTL Timo Korander (hallituksessa 2001–2006 ja 2009–), varapuheenjohtaja OTT, OTM, VTM Leena Mäkipää (2009–), sihteeri VTM Elsa Saarikkomäki (2011–), taloudenhoitaja VTT Mikko Aaltonen (2009–), jäsenvastaava HTM, M.Sc. Maija Helminen (2012–) sekä jäsenet prof. Anne Alvesalo-Kuusi (2006–), VTT Elina Pekkarinen (2010–), OTM Sanna Pekkarinen (2011–), VTM Petri Danielsson (2011–), OTM Anna Hurmerinta (2013-) sekä varajäsenenä YTT Kari Saari (2011–). Kaikki hallituksen jäsenet ovat yhdistyksestä taloudellisesti riippumattomia. OYY:n hallitus kokoontui toimintavuoden aikana 5 kertaa (uusi hallitus 3 kertaa), ja hallituksen kokouksiin osallistui keskimäärin 60 prosenttia sen jäsenistä. Hallitukselle ei maksettu palkkioita. Hallitus ei asettanut valiokuntia. Tarkastusvaliokunnan tehtävät hoitaa koko hallitus.

2.2 Toiminnantarkastajat

Yhdistyksen toiminnantarkastajina toimivat OTT Heini Kainulainen ja OTL, VT Nina Meincke, varatoiminnantarkastajina OTT Laura Kalliomaa-Puha ja OTT, VT, dos. Heikki Pihlajamäki. Toiminnantarkastajille ei maksettu palkkioita.

3. Jäsenet ja jäsenmaksu

Yhdistykseen liittyi vuonna 2013 13 uutta jäsentä ja 6 erosi. Vuoden 2013 lopussa OYY:ssä oli 253 jäsentä, eli viime vuosina kasvaneessa jäsenmäärässä oli jälleen nousua. Jäsenmaksu oli 38,00 euroa niiltä jäseniltä, jotka tilaavat Oikeus-lehden (päätoimisilta opiskelijoilta ja työttömiltä 23,00 euroa) ja 12,00 euroa muilta jäseniltä. Vähävaraiset jäsenet voivat anoa jäsenmaksun alentamista yhdistyksen hallitukselta.

4. Talous

Yhdistyksen taloudellinen tilanne oli vuoden 2013 lopussa vakaa. Yhdistyksen tulot koostuivat jäsenmaksuista. Oikeus-lehden tilaavia jäseniä oli vuonna 2013 135, joka on sama luku kuin vuonna 2012. Sisäisen valvonnan ja

riskienhallinnan järjestämisestä yhdistyksessä vastaavat hallitus ja taloudenhoitaja. Yhdistyksellä ei ole erillistä sisäisen tarkastuksen toimintaa. Taloudellisen raportoinnin valvonta painottuu toiminnantarkastukseen. Yhdistyksen merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät ovat vapaaehtoistyövoiman saatavuuteen liittyvä operatiivinen henkilöriski ja jäsenmaksuihin liittyvä luottoriski. Yhdistyksen toiminta riippuu voimakkaasti erityisesti hallituksen jäsenten vapaaehtoisesta työpanoksesta. Luottoriski syntyy siitä, että yhdistyksen on tilittävä Oikeuslehden kustannukset Demlalle riippumatta jäsenmaksujen perinnän onnistumisesta.

5. Julkaisutoiminta

Yhdistys julkaisee yhdessä Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry:n kanssa Oikeusnimistä tieteellistä aikakauslehteä. Tieteellisen painotuksensa lisäksi lehti seuraa aikaansa ja pyrkii tarttumaan ajankohtaisiin aiheisiin. Oikeudellista elämää - palstalla arvioidaan kriittisesti oikeudellisen maailman tapahtumia ja lieveilmiöitä. Oikeus-lehti on Edilexissä kaikkien OYY:n ja Demlan jäsenten sekä erityisen Oikeus-lehden verkkotilauksen tehneiden Edilex-käyttäjien käytössä heti sen ilmestyttyä. Muut Edilex-palvelun käyttäjät pääsevät lukemaan 18 kk vanhempia numeroita.

Lehdestä ilmestyi vuonna 2013 yhteensä 4 numeroa. Yhdistyksen edustajina lehden toimitusneuvostossa toimivat Anne Alvesalo, Aarne Kinnunen ja Kaius Tuori. OYY:n edustajana Oikeus-lehden toimituskunnassa toimi Elsa Saarikkomäki. Vuosina 2013–2014 päätoimittajina toimivat YTT Timo Harrikari ja OTT Susanna Lindroos-Hovinheimo.

6. Tapahtumat

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys ry:n vuosikokous pidettiin keskiviikkona 13.3.2013 klo 16.30–17.15 Tieteiden talolla (Kirkkokatu 6, Helsinki), salissa 309. Kokous oli vuoden 2013 ensimmäinen tapahtuma. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Ville Hinkkanen. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat eli hyväksyttiin edellisen vuoden tilinpäätöspaperit, myönnettiin vastuuvapaus ja käytiin läpi toimintakertomus. Lisäksi valittiin uusi hallitus, toiminnantarkastajat ja määrättiin jäsenmaksut.

OYY on järjestänyt perinteisesti varjoväitöstilaisuuksia, joiden tarkoituksena on esitellä jäsenistölle ja yleisölle uusia väitöskirjoja kiinnostavista, yhdistyksen toimialaan liittyvistä aiheista. Vuosikokouksen jälkeen samassa tilassa Tieteiden talolla pidettiin vuoden ensimmäinen varjoväitös. Varjoväitöksen aiheena oli yliopisto-opettaja HT Pauli Rautiaisen väitöskirja "Kuvataiteilijan oikeudellinen asema. Ammattimaista taiteellista toimintaa rajoittava ja edistävä oikeussääntely". Pauli Rautiainen esitteli tilaisuudessa väitöskirjaansa, jossa tarkasteltiin kuinka oikeussäännöt ulottavat vaikutuksensa taiteelliseen ilmaisuun. Suomessa taiteellista toimintaa jäsentävät oikeussäännöt on jo perustuslain tasolla sidottu taiteen vapauden kunnioittamiseen ja edistämiseen. Rautiainen vastasi kysymyksiin siitä, mitä tällä tarkoitetaan? Miten optimaalisen tosiasiallisen taiteellisen toiminnan oikeudelliset puitteet oikeastaan rakentuvat? Aihetta olivat kommentoimassa rikosoikeuden professori Kimmo Nuotio Helsingin

yliopistosta ja kulttuuripolitiikan dosentti Sari Karttunen Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cupore:sta. Aihepiiristä syntyi vilkas keskustelu esittäjien ja osallistujien välillä. Tilaisuuden järjestelijänä toimi Maija Helminen.

Vuoden toisessa varjoväitöksessä esiteltiin Auri Pakarisen (FT, KTM) lainsäädäntötutkimuksen alaan kuuluvaa väitöskirjaansa "Tapaustutkimuksia lainvalmistelun kehittämistä ja sääntelyn toimivuudesta" torstaina 23.5.2013 klo 17.15 alkaen Tieteiden talon salissa 404. Pakarisen väitöskirjassa hahmotellaan yleistä kehikkoa sille, millä tavalla lainsäädännön valmistelua ja toimivuutta voidaan tutkia läpi eri oikeuden- ja hallinnonalojen. Keskeisiä näkökulmia ovat lainsäädännön vaikutusten arviointi, pehmeä sääntely ja osallistuminen. Väitöskirjaan pohjautuvassa tilaisuudessa etsittiin seuraaviin kysymyksiin vastauksia: Kuinka luoda toimivaa lainsäädäntöä? Millaisissa vuorovaikutustilanteissa sääntely saa itse asiassa muotonsa? Lainvalmistelu on aiheena jatkuvasti ajankohtainen; tänä keväänä ovat puhuttaneet muiden muassa veropäätösten ja kuntauudistuksen valmistelu. Tilaisuudessa ei ollut erillistä varjoväittäjää, vaan pääroolissa olivat yleisön kysymykset ja niiden herättämä keskustelu. Puhetta ohjasi ja kommentoi Maija Salo oikeusministeriöstä. Neuvotteleva virkamies Maija Salo on ollut mukana useissa säädösvalmistelun kehittämishankkeissa. Tilaisuuden vetäjänä toimi Sanna Pekkarinen.

Vuoden kolmas varjoväitös järjestettiin Tuula Kekin (VTT) väitöskirjan "Taparikollisuuden kulttuuriset ja rakenteelliset ulottuvuudet - Huumeiden käyttäjien ja poliisin tulkinnat taparikollisuudesta" pohjalta torstaina 26.9.2013, klo. 17.15—19.00 Tieteiden talon salissa 309. Tilaisuuden vastaväittäjänä toimi talous- ja sosiaalhistorian dosentti Mikko Salasuo (VTT) Nuorisotutkimusverkostosta. Tuula Kekin väitöstutkimuksessa käsitellään rikoksiin liittyviä motiiveja ja merkityksiä heijastuksina rikoksentehtäjien elämäntavasta, arvoista ja identiteettistä. Toisena teemana on poliisin harkintavallankäyttö sekä huumekontrolliin liittyvät legaaliset, moraalit ja yhteiskunnalliset merkitykset. Tutkimuksessa tarkastellaan tapoja, joilla poliisit tulkitsevat huumerikostorjunnan merkitystä toisaalta yksittäisen huumeiden käyttäjän ja toisaalta teon yhteiskunnallisen haitan perusteella. Tilaisuudessa keskusteltiin vilkkaasti seuraavista kysymyksistä: Voiko säännöllisesti huumeita käyttävä ja toistuvasti rikoksia tekevä henkilö olla rationaalinen ja valintoja tekevä toimija? Onko näihin ihmisiin kohdistuva kontrolli pyrkimystä ohjata heitä kaidalle tielle vai keino parantaa katuturvallisuutta ja vähentää rajat ylittävää rikollisuutta? Puheenjohtajana tilaisuudessa toimi Elina Pekkarinen.

Vuoden neljäs varjoväitös järjestettiin Liisa Lähteenmäen (VTT) väitöskirjan "Keskusteluja vuokratyöstä. Vuokratyön diskursiivinen rakentuminen Suomessa" pohjalta keskiviikkona 27.11.2013, klo. 17.15—19.00 Tieteiden talon salissa 404. Tilaisuudessa vastaväittäjänä toimi SAK:n Tapio Bergholm. Liisa Lähteenmäen mukaan vuokratyöstä muodostui legitiimi tapa työllistää Suomessa 1990-luvulla, koska vuokratyö käsitteellistettiin sekä lainsäädännön että median diskursseissa ennen kaikkea ratkaisuksi työttömyyteen. Vuokratyö on ollut niin Suomessa kuin kansainvälisestikin ristiriitainen ja ongelmallinen työmarkkinailmiö. 1960-luvulla vuokratyöhön liittyi keinottelu palkoilla ja päivärahoilla, sekä työnantajavelvollisuuksien törkeä laiminlyönti. 1980-luvulla vuokratyön aiheuttamat ongelmat haluttiinkin minimoida ja se eristettiin poikkeustapaukseksi lainsäädännön ja työehtosopimusten avulla. 1990-luvun

alussa vuokratyö kuitenkin vapautettiin säätelystä ja ala alkoi kasvaa Suomessa voimakkaasti. Nykyään vuokratyötä markkinoidaan työntekijän vapaana valintana ja individualistisena elämäntyylinä. Mitä tapahtui? VTT Liisa Lähteenmäen väitöstutkimus valottaa tapahtumaketjuja, jotka ovat johtaneet vuokratyön määrän kymmenkertaistumiseen ja vuokratyöyritysten legitiimiin rooliin "työmarkkinoiden vastuullisina kehittäjinä" niin kansallisissa kuin Euroopan unioninkin työllisyysstrategioissa. Tutkimus tarkastelee niin Suomen eduskunnan, median kuin vuokratyöyritystenkin roolia diskursiivisessa kamppailussa, jossa käsitykset vuokratyöstä muokattiin keinottelusta ratkaisuksi ja moraalittomuudesta yksilölliseksi valinnaksi. Tilaisuudessa keskusteltiin mielenkiintoisesta aihepiiristä innokkaasti. Puhetta johti Anne Alvesalo-Kuusi.

7. Muu toiminta

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys käytti mahdollisuuttaan edistää oikeussosiologisen tutkimuksen asemaa tieteellisessä julkaisutoiminnassa Tieteellisten seurain valtuuskunnan kautta, kun valtuuskunnan hallinnoimaan Julkaisufoorumiin etsittiin uusia asiantuntijapaneelien jäseniä. Julkaisufoorumin tavoitteena on ollut luoda järjestelmä, jossa tieteellistä julkaisutoimintaa voidaan arvioida määrän lisäksi myös laadullisesti. Järjestelmän perustana on kaikki tieteenalat kattava tasoluokitus erityyppisille julkaisukanaville eli tieteellisille lehdille, sarjoille, konferensseille ja kirjakustantajille. Julkaisukanavien arviointi tapahtuu 23 tieteenalakohtaisessa asiantuntijapaneelissa. OYY:n hallitus esitti Julkaisufoorumin asiantuntijapaneelin jäseneksi Tampereen yliopiston professori Päivi Honkatukiaa yhteistyössä Nuorisotutkimusseuran, Lapsuudentutkimuksen seuran ja Sosiaalipedagogisen seuran kanssa. Paneelien uudet jäsenet valittiin 8.10.2013 ja seuran esittämä professori Päivi Honkatukia valittiin paneeliin Sosiaalitieteet, media- ja viestintätieteet sekä muut yhteiskuntatieteet kaudelle 2014 - 2016.

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys tarttui myös mahdollisuuteen esittää valtion tiedonjulkistamispalkinnon saajia 1.12.2013 mennessä. Hallitus päätti sähköpostikokouksessaan esittää yhdessä Lapsuudentutkimuksen seuran hallituksen kanssa palkinnon saajaksi lastensuojelun tutkijaa YTT Johanna Hurtigia hänen vuonna 2013 julkaisemansa "Taivaan taimet - Uskonnollinen yhteisöllisyys ja väkivalta" -teoksensa johdosta (kustantaja: Vastapaino).

Yhdistyksen nettisivuja on ylläpidetty aktiivisesti. Sivujen ylläpidosta on huolehtinut Petri Danielsson.

Yhdistys perusti ryhmän Facebook -sivustolle, sivustolla tiedotetaan mm. tulevista tapahtumista.